

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการจัดกิจกรรม
การนิเทศภายในของมหาวิทยาลัยภาษาไทย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา

11 ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงไว้ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
3. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
4. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
5. ผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
6. งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
7. ความจำเป็นในการนิเทศการสอนภาษาไทย
8. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนภาษาไทย
9. กิจกรรมการนิเทศการศึกษา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการปรับปรุงวิชาการที่ควบคู่ไปกับการบริหาร
การศึกษา เพื่อให้การศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบรรลุเป้าหมายและปรัชญา
ทางการศึกษาที่พึงประสงค์

การนิเทศการศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันตามประสบการณ์และแนวคิดของ
แต่ละคน เช่น

วิจิตร (ธีรกุล) วรุตมางกูร และคณะ (2529: 1) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาคือ การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุง การศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอนและวิธีการสอน ซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง

ภิญโญ สาธร (2523: 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาหมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา ซึ่งต้องทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ ให้ทำหน้าที่ได้ดีขึ้น ทำให้การศึกษามบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526: 101) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า "การนิเทศการศึกษา คือการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาของบุคคลหลายฝ่าย หรือการศึกษาที่มีคุณภาพสูง"

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 234) ก็ได้สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษา คือ การปรับปรุงการสอนโดยวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนให้เกิดผลดีแก่นักเรียน โดยมุ่งถึงนโยบายการศึกษา จุดประสงค์การศึกษา หลักสูตร วิธีสอนของครู การใช้สื่อการสอนสภาพการดำเนินการสอนและสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหาต่าง ๆ ทั้งของครูและนักเรียน ตลอดจนบทบาทของครูและความร่วมมือของคณะครูในโรงเรียน

อาคม จันทสุนทร (2527: 2) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หรือทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้ายคือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในปีเดียวกัน นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527: 119) สรุปว่า การนิเทศการศึกษาคือการประสานงานและร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในอันที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และจากความหมายวิเคราะห์ได้ว่า

1. การนิเทศไม่ใช่การตรวจตรา แต่มุ่งประสานงาน และร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษา

2. เป้าหมายสูงสุดอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน

3. การนิเทศเป็นการสร้างสรรค์ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ มิใช่เป็นการกระทำที่เกิดจากการสั่งการ

สังค อุทรานันท์ (2530: 7) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ในเชิงปฏิบัติการว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ชาลี มณีศรี (2530: 19) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียน และการสอน

นักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

รอส แอล เนกเลย์ และ ดิน เอ็น อีแวนส์ (Ross L. Neagley and Dean N. Evan , 1965: 12) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง

วิลเลียม เอช เบอร์ตัน และ ลี เจ บรูคเนอร์ (William H. Burton and Lee J. Brueckner, 1965: 71) ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ "เทคนิคของผู้เชี่ยวชาญในอันที่จะให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญของงานและพัฒนาการต่อเด็ก"

คิมบอลล์ วิลส์ (Kimball Wiles, 1967: 6) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือ "การแนะนำซึ่งกันและกัน การวางแผน การปรึกษาหารือ ร่วมมือกันและ เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือมากกว่าการใช้อำนาจสั่งการ เพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น"

ซาโรลด์ สเปียร์ส (Harold Spears, 1967: 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา"

นอกจากนี้ วิลลาร์ด เอส เอลสบรีและคณะ (Willard S. Elsbree, et al. 1967: 139) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

เบน เอ็ม แฮร์ริส และ ไวแลนด์ เบสเซนท์ (Ben M. Harris and Wailand Bessent, 1967: 11) ได้ให้ความหมายว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการรักษาหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติของโรงเรียน เพื่อส่งผลต่อความสำคัญของเป้าหมายหลักของโรงเรียนที่วางไว้"

เกลน จี อาย, ลานอร์ เอ เนทเซอร์ และ โรเบิร์ต ดี เครย์ (Glen G. Eye, Lanore A. Netzer and Robert D. Krey, 1971: 30) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลของการสอนให้เป็นไปตามความคาดหวังของระบบการศึกษา

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973: 574) ได้ให้ความหมายการนิเทศไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในการแนะนำครู หรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้จักการปรับปรุงการสอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ การศึกษาช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงเนื้อหาการสอน

คิมบอลล์ วิลส์ และ จอห์น ที โลเวลล์ (Kimball Wiles and John T. Lovell, 1983: 46) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ระบบพฤติกรรมขององค์กร ซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการศึกษาที่ผู้บริหารบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาร่วมมือกันจัดขึ้น ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในทุกด้าน รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศการศึกษายัง เป็นการบริหาร เพื่อช่วยเหลือครูในการวางแผน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดีแก่นักเรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

เนื่องจากการนิเทศศึกษานั้น มีความละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน เพราะเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์คือจะต้องพัฒนาบุคคลเพื่อความผาสุกของมนุษย์ส่วนรวมโดยเฉพาะบุคคลที่จะต้องพัฒนานั้น เป็นเด็กอยู่ในวัยเยาว์เท่าใด งานนิเทศจึง เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น การนิเทศการศึกษาให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นจะต้องมีการวางจุดมุ่งหมายการนิเทศไว้ให้ชัดเจน มีผู้ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้หลายท่าน ดังนี้คือ

ซาฮี มณีศรี (2530 : 43) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศมุ่งที่จะช่วยครูที่สอนดียิ่งขึ้น ช่วยเด็กให้ได้เรียนดีขึ้น และปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษามีความละเอียดละออ และสลับซับซ้อนมากกว่าการนิเทศในอาชีพอื่น ๆ เช่น การพาณิชย์ หรืออุตสาหกรรม เป็นต้น เพราะการพัฒนาคนเป็นงานที่ต้องอาศัยกาลเวลา วิธีการยิ่งบุคคลที่จะพัฒนา เป็น เด็กอยู่ในวัยเยาว์ งานนิเทศจึง เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อนมากขึ้น

โทมัส เอ็นรี บริกก์ และ โจเซฟ จัสแมน (Thomas Henry Brigg and Joseph Justman, 1952: 18-21) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อคือ

1. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมความเจริญของงานของครู
3. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น
4. เพื่อส่งเสริมและแนะนำคณะครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ฮาโรลด์ พี อาดัมส์ และ แฟรงค์ จี ดิกกี (Harold P. Adams and Frank G. Dickey, 1966 : 22-41) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูรู้ว่าอะไรที่เป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน

ได้

5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชน เข้าใจถึงแผนการศึกษาของ โรงเรียน และให้การสนับสนุน
โรงเรียน

6. ช่วยให้ครู เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการทางการศึกษา

พณีส หันนาคินทร์ (2523: 148) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย
ที่สำคัญอยู่ที่ควรปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศมิใช่เป็นการบังคับหรือ
จับผิด การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการ เรียนการสอน
ให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงตั้งอยู่บนรากฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528: 3) กล่าวว่า
จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศเพื่อ

1. ให้ได้ผลงานดี มีคุณภาพสูง
2. พัฒนางาน
3. พัฒนาคคน
4. ประสานงานและประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
5. สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

สังัด อุทรานันท์ (2530: 7-8) ได้วิเคราะห์ข้อคิดและข้อเขียนของบุคคลต่าง ๆ
เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา แล้วสรุปว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ
4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาคคน
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ และ
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973: 572) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษา
ไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนา
ความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและ
จัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา และช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอน

สำหรับการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(2626: 8-10) มีความมุ่งหมายเฉพาะการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน สำหรับ เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารและวิชาการ
2. เพื่อมุ่งใช้เหตุผลในการวินิจฉัยสั่งการด้วยวิจารณ์พิจารณา ให้สามารถหาทางเลือก ในการตัดสินใจได้เที่ยงตรงต่อปัญหา และแก้ปัญหาได้ผลดี
3. เพื่อมุ่งให้ศึกษานิเทศก์และผู้รับการนิเทศมีความเชื่อและศรัทธาว่าการติดต่อ สื่อสารกันอย่างเปิดเผยและอิสระ จะก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
4. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกัน เป็นอย่างดี
5. เพื่อมุ่งให้ได้สนองความต้องการของผู้รับการนิเทศ ซึ่งมีความต้องการต่าง ๆ เช่น ความเข้าใจและการใช้หลักสูตรใหม่ การเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ ๆ กิจกรรมการเรียน การสอนต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ และนำมาใช้ เป็นต้น
6. เพื่อมุ่งปลูกฝังสร้าง เสริมและรักษามนุษยสัมพันธ์อันดีภายในระบบงาน
7. เพื่อมุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้า

นอกจากนี้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 (2530: 2-3) ได้ระบุความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อรักษาและส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอนและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและนโยบายของกรมสามัญศึกษา
3. เพื่อปรับใช้หลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเสนอใช้หลักสูตรที่จำเป็น ตลอดจนหลักสูตรการศึกษาเฉพาะอย่าง ตามความจำเป็น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะ และ ประสิทธิภาพอันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ รวมทั้งให้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา

5. เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวง และโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การ ระหว่างประเทศ

6. เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่มอบหมายให้ ไปยัง เขตการศึกษา และจังหวัด

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528: 11) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาครู ช่วยเหลือครูให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การศึกษา ช่วย ประสานงานและความร่วมมือ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังจะสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจให้แก่ครู เพื่อจะได้ร่วมมือกัน พัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การนิเทศการศึกษา บรรลุผลและเกิดประสิทธิภาพในการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนางาน พัฒนาบุคลากรใน โรงเรียน แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ประสานงาน และสร้างเสริมขวัญกำลังใจใน การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ต่อไป

การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน

ปัจจุบันครูได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดคุณภาพ ซึ่ง โนทัย อุคมบุญญาภาพ (2528: 3 - 5) ได้เขียนบทความเรื่อง คุณภาพของครูกับอนาคตของประเทศ มีใจความ ตอนหนึ่งว่า มีการประเมินและวิพากษ์วิจารณ์ที่ปรากฏในสื่อมวลชน ล้วนมุ่งโจมตีว่า การศึกษา ไม่บรรลุเป้าหมายตามอุดมคติ และไม่สนองความต้องการด้านการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ เพราะการขาดคุณภาพของครู ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สายหยุด จำปาทอง (2527: 23) ซึ่งได้เสนอบทความเรื่องบทบาทของครูกับการพัฒนาสังคม มีใจความตอนหนึ่งว่า นโยบายการผลิตครูที่เปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของครูเป็น อย่างมาก กรมการฝึกหัดครูต้องเร่งขยายปริมาณการผลิตตามการตัดสินใจทางการเมือง

อย่างฉับพลัน เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การผลิตครูจึง เป็นไปเพื่อมุ่งให้ได้ปริมาณเป็นสำคัญ ทำให้ครูด้อยคุณภาพ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง และไม่มีศรัทธาในอาชีพของครูอย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาการจัดการ เรียนการสอนและคุณภาพของครูตกต่ำนี้ มีแนวทางที่แก้ไข ทางหนึ่งคือ การนิเทศการศึกษา ปัจจุบันงานนิเทศการศึกษามีความสำคัญมากขึ้น เพราะความ เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษา การขยายตัวในด้านจำนวนโรงเรียนและขนาดของ โรงเรียน ทำให้จำนวนบุคลากรในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น การนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ไม่เพียงพอ และไม่ทันต่อความต้องการของงาน ดังนั้นจึงต้องอาศัยการนิเทศการศึกษาอีกแบบหนึ่ง คือการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นวิธีการที่บุคลากรในโรงเรียนคิดขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ ในด้านต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) ได้มีมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้งบประมาณพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรม โดยการปรับปรุงระบบการบริหาร การวางแผนงบประมาณ การติดตามประเมินผล และการนิเทศ การศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) หน่วยงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 3) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย ด้านการบริหารและสนับสนุนโดย เป้าหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาคือ ปรับปรุงระบบการนิเทศ โดย เฉพาะการนิเทศภายในให้มีส่วนช่วยและพัฒนากระบวนการ เรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร มีมาตรการดำเนินงานปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีความ เป็น เอกภาพใน กระทรวง”

ดังนั้นการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงมีความสำคัญมาก เพราะผู้ทำหน้าที่ เป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียน และมีความใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากกว่าผู้อื่น ย่อมจะมองเห็นปัญหา และอุ้ทางที่จะนิเทศการศึกษาให้ได้รับผลดีที่สุด ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายแนวคิด ดังนี้คือ

ลิปพนนท์ เกตุทัต (2518: 132) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการศึกษาโดยอาศัยบุคลากรภายในโรงเรียนเอง เป็นผู้นิเทศ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วย ครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา รวมทั้งครูที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญ ตลอดจนมี ประสบการณ์ในการสอนเฉพาะสาขาวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูใน โรงเรียนในรูปของการ เป็นพี่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะ การให้ความรู้เพิ่มเติมโดยถือ

หลักการหมิ่นก้ำลังกันปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยดีได้

อาคม จันทสุนทร (2519: 48) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการจัดการนิเทศการศึกษา โดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศจะได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือก และแต่งตั้งขึ้น

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2524: 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือความพยายามของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะปรับปรุงส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเป็นการเสริมขวัญและให้กำลังใจในการทำงานของครูในโรงเรียน แต่จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

การนิเทศภายในโรงเรียนนอกจากจะเป็นการจัดโดยบุคลากรในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพแล้ว ยังมีนักการศึกษาให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนนอกเหนือไปจากที่กล่าวแล้วนี้ ดังเช่น

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 291-292) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ โดยสรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึงการควบคุมงานในด้านวิชาการในโรงเรียน ให้ดำเนินไปตามจุดประสงค์และนโยบายที่วางไว้ งานนิเทศภายในกระทำได้ 2 ทางคือ

1. การนิเทศโดยตรง เป็นการนิเทศกับครูโดยตรงในการปฏิบัติงาน เช่น การให้คำแนะนำ การประชุมชี้แจง การเยี่ยมชั้นเรียน การสาธิตการสอน
2. การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยการใช้สื่อ เพื่อส่งเสริมครูในโรงเรียนให้มีความรู้มากขึ้น เช่น การจัดบริการเอกสาร ตำรา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528: 92) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือการที่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา โดยความร่วมมือกับ คณะครูภายในโรงเรียน ร่วมมือกันปรึกษาหารือ เพื่อทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผน การปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้ดีขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมด้วย

สังค อุทรานันท์ (2530: 200) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน (หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

จากความหมายของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ในด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ กิจกรรมหรือกระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ร่วมมือกันจัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนกำลังได้รับความสนใจและให้การสนับสนุน ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จึงพอที่จะคะเนได้ว่า แนวโน้มในอนาคตการนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะได้รับความสนใจและนำไปสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2531: 18) ให้ความคิดเห็นไว้ว่า "แนวโน้มและความต้องการของการนิเทศการศึกษาในเมืองไทยในอนาคตนั้น จะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอน เพิ่มมากขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน"

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522: 40) ได้ชี้แจงถึงความจำเป็นในเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า

สถาบันโรงเรียน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลัก ซึ่งจะต้องฝึกปฏิบัติและพัฒนาการให้เจริญยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา คืองานวิชาการ อันได้แก่ งานการเรียนการสอนซึ่งบุคลากรโรงเรียนจะต้องพยายาม เข้าใจถึงความสำคัญและหลักปฏิบัติในการพัฒนางานของคนให้ก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์ อันเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การนิเทศการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียนอย่างยิ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถือเป็นเรื่องสำคัญหรือ เป็นหัวใจของการบริหารงานในโรงเรียน เลยทีเดียว เพราะถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็จะเป็นสาเหตุให้โรงเรียนไม่สามารถที่จะพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ในด้านการเรียนการสอน อันเป็นงานในหน้าที่หลักของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพได้ และจากแนวโน้มและ

สภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนควรจะได้รับ การเอาใจใส่เป็นพิเศษ เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อย เวลาออกเยี่ยมเยียนแนะนำและติดตาม ผล ในเรื่องต่าง ๆ ตามโรงเรียนมีจำกัด การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจึงน่าจะ ได้ผลมาก เพราะเป็นการนิเทศโดยตรง

สังข์ อุทรานันท์ (2530: 198-199) ได้กล่าวว่า การจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็น เพราะการนิเทศการศึกษาที่มีการเหมาะสมที่สุดกับสภาพสังคม ปัจจุบันด้วยเหตุผลคือ

1. ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่ง มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ จากภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนที่แท้จริงได้ การสนองตอบตามความ ต้องการ จึงเป็นไปได้ยาก
3. ในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ บางคนมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะได้ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการและวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่ง การนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาช่วย ชี้แนวทาง

ฉลอง ปิ่นทอง (2527: 17) ได้กล่าวถึงว่า การนิเทศภายในจะช่วยให้เกิดผล ในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการคือ

1. เป็นการช่วยส่งเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีไม่พอ ที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
2. การนิเทศโดยบุคลากรของโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ ในโรงเรียน ย่อมเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดี และแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมาจัด ดำเนินการนิเทศ
3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศ ทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหาร

ภายนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศสามารถจะติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลาเพราะผู้อยู่ใกล้ชิดกันและสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมาย โดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

จากความจำเป็นที่มีผู้กล่าวไว้ ดังได้ยกมาข้างต้น สรุปได้ว่า การที่ต้องการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนชั้นนั้น เนื่องมาจากสถานการณ์ต่อไปนี้

1. ความจำกัดในการให้บริการของผู้นิเทศจากภายนอกโรงเรียน
2. ความแตกต่างในสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน
3. ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนมีมากพอ
4. ความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักและปัญหาการนิเทศ

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศจากบุคคลภายนอก อาจจะลดความจำเป็นลง ในเมื่อสภาพปัจจุบันขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ตลอดจนสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ประกอบกับปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้ปัญหาในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของตนเองมากที่สุด และเป็นการยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้การนิเทศภายในประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2530 : 3) ได้ให้ความหมายของผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนว่า หมายถึง บุคลากรที่อยู่ภายในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ รวมไปถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่โรงเรียนให้คัดเลือก หรือแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาที่มีความสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้แก่ครู
2. ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูในโรงเรียนซึ่งรวมทั้งครูปฏิบัติการสอน ครูสนับสนุนการสอน และครูที่ปฏิบัติงานบริหารงานธุรการทุกคน

3. ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาและบุคลากรภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ กลุ่มโรงเรียน สามัญศึกษาจังหวัด และแหล่งวิทยากร

สังต์ อุทรานันท์ (2530: 3) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ประกอบด้วย (1) ผู้ให้การนิเทศ (2) ผู้รับการนิเทศ และ (3) ผู้สนับสนุนการนิเทศ

ผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดให้มีการนิเทศเกิดขึ้น ผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยเฉพาะ

ผู้รับการนิเทศ หมายถึง บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ในฐานะผู้รับประโยชน์จากการจัดการนิเทศ ที่หน่วยงานหรือสถานศึกษาได้จัดขึ้น ผลที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น

ผู้สนับสนุนการนิเทศ ในที่นี้หมายถึง ผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษานั้น ๆ แม้ว่าบางครั้งผู้บริหารอาจจะมิบทบาทในฐานะผู้ให้การนิเทศ แต่ในขณะที่เดียวกัน ก็จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการนิเทศด้วย การนิเทศภายในโรงเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะยาวเลย หากขาดการสนับสนุน ดูแล เอาใจใส่ และให้การสนับสนุนจากผู้บริหารโดยตรง

ยุพิน ทิพิธกุล และคณะ (2522: 120) สรุปว่าผู้ทำหน้าที่นิเทศงานภายในโรงเรียน ได้แก่

1. ผู้บริหาร
2. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
3. หัวหน้าหมวดวิชา
4. ผู้มีประสบการณ์ในโรงเรียน
5. ครูใหญ่ซึ่งมีความรู้ใหม่ ๆ
6. ผู้เข้าอบรมสัมมนาใหม่ ๆ

อาคม จันทสุนทร (2526: 3-4) กล่าวถึงผู้มิเทศการศึกษาไว้อย่างสอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ได้แก่ บุคลากรต่อไปนี้

1. ผู้บริหารการศึกษาทุกชั้นทุกระดับ
2. ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง
3. ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ จะมานิเทศในลักษณะการแนะนำ และให้ความรู้ ข้อคิด หรือแนวทางปฏิบัติในเรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
4. หัวหน้าฝ่าย และหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียน จะเป็นผู้นิเทศการปฏิบัติงานของครูในฝ่ายหรือหมวดวิชานั้น ๆ

สรุปได้ว่า ผู้นิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปดังนี้

1. ผู้บริหาร มีบทบาทเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
2. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นผู้นิเทศครูในหมวดวิชาของตน
3. หัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้นิเทศครูในหมวดวิชาของตน
4. ครูผู้มีประสบการณ์เฉพาะ หรือครูผู้ผ่านการอบรมทางวิชาการ เป็นผู้นิเทศเฉพาะกรณีในโรงเรียน

ซึ่งบุคคลทุกฝ่าย โดยบทบาทหน้าที่แล้วจะต้องประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้งานนิเทศการศึกษามุ่งผลได้ที่ดีที่สุด และช่วยเหลือครูในการปรับปรุงสมรรถภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 292) กล่าวถึง บุคลากรการนิเทศในโรงเรียน วิชาภาษาไทย คือผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียน อาจแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

1. ครูใหญ่ มีหน้าที่ในการนิเทศคือ
 - 1.1 กำหนดปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
 - 1.2 พัฒนาหลักสูตรโดยการปรับปรุงแผนของโรงเรียน
 - 1.3 พัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรและ เนื้อหาของครู
 - 1.4 เป็นที่ปรึกษาแก่ครู อาจารย์ในโรงเรียน
 - 1.5 ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 1.6 ทำหน้าที่ในการประเมินและติดตามผลการนิเทศ
2. ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ มีบทบาทในการนิเทศคือ

- 2.1 พัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงแผนของโรงเรียน
- 2.2 เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ
- 2.3 ดูแลการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของหลักสูตร
- 2.4 จัดประชุมครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
3. หัวหน้าหมวดวิชา มีหน้าที่ในการนิเทศการสอนภายในหมวดวิชา
4. ครูที่มีประสบการณ์ในโรงเรียน สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดังนี้
 - 4.1 มอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาแผนการสอนภาษาไทย
 - 4.2 ให้มีส่วนร่วมในการอภิปรายแก้ปัญหาของนักเรียน
 - 4.3 เป็นผู้ให้การปฐมนิเทศแก่ครูใหม่และนักเรียนใหม่
 - 4.4 เป็นครูพี่เลี้ยงแก่ครูใหม่
 - 4.5 เป็นที่ปรึกษาแก่คณะครูและนักเรียนในโรงเรียน
 - 4.6 เป็นผู้สาธิตการสอน หรือจัดอบรม สัมมนา แก่คณะครูในโรงเรียน

งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้หลายท่าน เช่น
 สุจริต เพียรชอบ (2514: 16 - 27) ได้เสนองานนิเทศการศึกษาที่ครูใหญ่
 ควรทำ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ก. การช่วยเหลือครูทางด้านวิชาการและด้านบริหาร ได้แก่
 1. ปฐมนิเทศครูใหม่
 2. จัดประชุมครูก่อนการเปิดภาคเรียน
 3. การสังเกตการสอนในชั้น
 4. การเยี่ยมชั้นเรียนอื่น ๆ
 5. การสาธิตการสอน
 6. การให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
 7. การจัดประชุมปฏิบัติการ
 8. การอบรมครู
 9. การจัดสัมมนา
 10. การจัดหนังสือที่มีคุณค่าทางวิชาการ
 11. ปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยและแนะนำครูให้ใช้ห้องสมุด

12. แนะนำให้ครู เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการต่าง ๆ
13. จัดบริการโสตทัศนศึกษา ให้แก่ครูเป็นอย่างดี และสนับสนุนให้ครูใช้

อุปกรณ์เหล่านั้น

14. สนับสนุนให้ครูไปเรียนเพิ่มเติม

ข. การช่วยเหลือครูในด้านปัญหาส่วนตัว ได้แก่ การดูแลทุกข์สุขของครูในปกครองมีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จนกระทั่งครูสามารถปรับทุกข์สุขได้ทั้งด้านส่วนตัว ปัญหาในการทำงาน ตลอดจนเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้

ค. การสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน ได้แก่

1. ช่วยให้ครูในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ทางการบริหารและ

ดำเนินการสอนอย่างเพียงพอ

2. จัดสภาพการทำงานให้ดี สะดวกสบาย เป็นสุข
3. ช่วยให้ครูมีความอบอุ่น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขไม่น้อยหน้า

ด้าค่อย

4. เป็นที่ปรึกษาที่ดีของครูได้ทุกโอกาส
5. สร้างลักษณะเป็นผู้นำให้กับครู เปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานที่ใช้ความคิดริเริ่ม

ของตัวเองให้มาก

6. พยายามให้ครูรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานโดยทั่วไป

ด้าค่อย

7. ครูใหญ่ควรเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดและข้อเสนอแนะ

ต่าง ๆ ของครู

8. ช่วยให้ครูมีความสำเร็จในการทำงาน มีความเจริญงอกงาม
9. ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย
10. ให้ครูได้มีความรู้สึกนับถือตนเอง ไม่รู้สึกว่าได้รับการหลู่เกียรติหรือ

เหยียดหยาม หรือรู้สึกด้อย

11. การดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนควรเป็นประชาธิปไตย

12. ครูใหญ่ควรมีความยุติธรรมต่อครูทุกคน

- ง. การประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งอาจทำได้ดังนี้
1. จัดผู้รับฟังความคิดเห็นของครูภายในโรงเรียน
 2. จัดให้มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน
 3. จัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
 4. จัดให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติต่าง ๆ
 5. ช่วยให้ครูประเมินผลการสอนของตนเอง
 6. ช่วยให้ครูรู้จักการประเมินผลการเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียน

ซารี มณีสรี (2530: 28-29) ได้จำแนกงานนิเทศการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่

ดังนี้คือ

1. เกี่ยวกับครู
 - 1.1 ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่
 - 1.2 ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ช่วยครูตามที่ขอร้องมา
 - 1.4 เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. เกี่ยวกับหลักสูตร
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอนให้เข้าใจ
 - 2.2 ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน
 - 2.3 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน
 - 2.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ให้มากที่สุดสำหรับปรับปรุงหลักสูตร
3. เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
 - 3.1 แนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่และพอสามารถจัดหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 - 3.2 พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้
 - 3.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้
 - 3.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน
4. เกี่ยวกับการปรับปรุงวิชาชีพครู
 - 4.1 ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกัน และของโรงเรียนอื่น

4.2 ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน

4.3 ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนา

4.4 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน

5.1 ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน

5.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุง

โรงเรียน

6. เกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง

6.1 ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน

6.2 ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ

6.3 ส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่ครูจะได้ทำการค้นคว้าทดลองได้สะดวก

รอส แอล เนกเลย์ และ ดีน เอ็น อีแวนส์ (Ross L. Neagley and Dean N.

Evans, 1965: 105-106) ได้กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ไว้ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศให้ครูแต่ละคนหรือทั้งกลุ่มสามารถแสดงความสามารถออกมาอย่างอิสระ และปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกับบุคคลอื่น

2. ทำงานร่วมกับกลุ่มในการสร้าง และดำเนินการให้เป็นไปตามปรัชญาที่ตั้งไว้ ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับปรัชญาของชุมชน

3. พัฒนาการสอน

4. พัฒนาหลักสูตร

5. ดูแลโครงการนิเทศในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี

6. ดำเนินการวัดและประเมินผลโครงการทั้งระบบ

7. ช่วยให้มีการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนและใช้คณะนี้ให้มีประโยชน์

8. รับผิดชอบในการจัดโครงการส่งเสริมความรู้แก่ครูประจำการในโรงเรียน

9. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระหว่างครูและ

บุคคลอื่น

10. ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ หนังสือ และแหล่งวิชาการ

11. ช่วยให้มีการพัฒนาทางการศึกษาใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 303-306) ได้ประมวลวิธีการนิเทศภาษาไทยไว้ โดยอาจสรุปได้ดังนี้

ก. การนิเทศเป็นหมู่ หมายถึง การนิเทศกับคนเป็นกลุ่มใหญ่ มีวิธีการนิเทศคือ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการทำงาน
2. การสาธิตการสอน
3. การศึกษานอกสถานที่และการดูงาน
4. การประชุมอบรม
5. การประชุมปฏิบัติการ
6. การประชุมสัมมนา
7. การประชุมครู
8. การประชุมกลุ่ม
9. การประชุมชี้แจง
10. การปาฐกถาและการอภิปราย
11. การจัดตั้งศูนย์วิชาการในโรงเรียน
12. การจัดตั้งศูนย์วิทยบริการภาษาไทย
13. การแนะนำหนังสือหรือเอกสาร
14. การจัดนิทรรศการ

ข. การนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับครูในแต่ละคน การนิเทศเป็นรายบุคคลมีวิธีการดังนี้

1. การเยี่ยมชั้นเรียน
2. การสังเกตการสอน
3. การประชุมปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล
4. การดูครูคนอื่นสอน
5. การทดลองสอนในชั้นเรียน
6. การประเมินผลตนเอง
7. การปฐมนิเทศครูใหม่

เบน เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris, 1985: 10-13) ได้กำหนดงานนิเทศการศึกษาไว้ 10 ประการคือ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดระบบการเรียนการสอน
3. การบริหารงานบุคคล
4. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
5. การจัดฝึกอบรมครูประจำการ
6. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์
7. การปรุมนิเทศครูใหม่
8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู
9. การสร้างความสัมพันธ์แก่ชุมชน
10. การประเมินผล

จะเห็นได้ว่า งานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีมากมายหลายประการ ซึ่งผู้นิเทศภายในโรงเรียนสามารถจะนำไปปฏิบัติได้ อย่างไรก็ตาม งานทุกงานก็มุ่งที่จะช่วยพัฒนาครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปได้ด้วยมีเป้าหมายหลักก็คือ การทำให้คุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด และในด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยงานการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่ช่วยให้การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้เช่นกัน

ความจำเป็นในการนิเทศการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นวิชาบังคับทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในบางสาขาวิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาคด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้ และปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ดังที่ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 297) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการสอนภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญในหลักสูตรมัธยมศึกษา กำหนดให้เป็นวิชาบังคับ เพราะเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารในสังคมที่จะสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน การสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของคนในชาติและยังเป็นปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพ การถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็น

เครื่องมือของการศึกษาและการปกครอง ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีระเบียบแบบแผน และเป็นวัฒนธรรมของชาติที่จะต้องรักษาไว้ ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาให้ได้ผลดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา โดยนำเอาการนิเทศการศึกษามาใช้ ด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของภาษา ภาษาไทยไม่ได้มีอยู่คงที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งรูปคำ เสียงของคำ ความหมาย ส่วนนวนโวหารและการใช้ภาษา
2. การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและหนังสือเรียน เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นผลให้หนังสือเรียนต้องเปลี่ยนแปลงไปตามหลักสูตร ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ครูในการปฏิบัติการสอน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูภาษาไทย ให้สามารถปรับปรุงการสอนให้ตรงตามหลักสูตร และใช้หนังสือเรียนที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความเจริญและการพัฒนาในด้านการสอน เนื่องจากความเจริญทางด้านการศึกษา เป็นผลมาจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย เช่น การสอนเป็นคณะ การจัดศูนย์การเรียน การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ฯลฯ ตลอดจนวิธีการสอนต่าง ๆ ครูภาษาไทยจะต้องนำแนวคิดและวิธีการมาพัฒนาการสอนของตน จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญและมีประสบการณ์มาให้การอบรมแก่ครู เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยที่ครูและนักเรียนประสบ จำเป็นจะต้องให้ความช่วยเหลือ และปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น
5. โรงเรียนขาดความพร้อมทั้งด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทย และขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอน
6. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูใหม่ เพื่อช่วยให้ครูใหม่สามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น เพื่อเป็นการ เสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจในการสอนดียิ่งขึ้น

สุจริต เพียรชอย (2531 : 8) ได้จำแนกปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ปัญหาเกี่ยวกับกลวิธีการสอน
3. ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

4. ปัญหาเกี่ยวกับครู
5. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

นอกจากนี้ ศักดา สุวรรณโชติ (2525: 22) ยังกล่าวไว้อีกว่า ครูส่วนใหญ่มักจะมีข้อบกพร่องของตนเองที่มองไม่เห็น และไม่คำนึงถึงความบกพร่องนั้น ๆ ด้วย ครูยังมีความเห็นว่าความพร้อมของครูมีผลต่อการสอน แต่ครูก็มีปัญหาส่วนตัวซึ่งทำให้ไม่อาจอุทิศตนเพื่อทำการสอนได้โดยสมบูรณ์

จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นจะต้องมีการนิเทศการสอนภาษาไทยเพื่อปรับปรุงการสอนของครู เพราะการสอนที่ดีจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ทั้งด้านการปรับปรุงหลักสูตรภาษาไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การใช้สื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพ การวัดผลการเรียนการสอนและการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นการนิเทศการสอนภาษาไทยจึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศจะต้องเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการนิเทศการสอนภาษาไทยเพื่อปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้หมดสิ้นไป

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาพูดที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันภายในประเทศ และเป็นภาษาราชการ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ ได้กำหนดให้ภาษาไทย เป็นวิชาบังคับทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ในจุดหมายของหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 ข้อ 1 และ ข้อ 2 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521: 1) ได้ระบุไว้ว่า

1. ให้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของประชาชาติและ เป็นปัจจัยทะนุบำรุงความสามัคคีของประชาชาติ
2. ให้เข้าใจว่าการใช้ภาษาได้ดี เป็นการช่วยให้เกิดความร่วมมือของคนในชาตินำมาซึ่งความสมัครสมานกัน และทำให้สามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ได้โดยมีประสิทธิภาพ

และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524: 15) ได้ระบุไว้ในข้อแรกเช่นกันว่า

1. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็น เครื่องมือสื่อสารของ ประชาชาติไทย ให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์ในการเรียนภาษาไทย และมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ทางภาษาของชาติ

รฐปะนิย นาครทรรพ (2530: 1-4) ได้กล่าวในการประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่อง หลักสูตรมัธยมศึกษา เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2530 ว่า ภาษาไทยมีคุณค่าใหญ่หลวงโดย ได้จำแนกเป็นข้อความคล่องจอง 8 ประการ ดังนี้คือ ไข้เป็นสื่อกลาง เสริมสร้างวัฒนธรรม สำแดง เอกลักษณ์ พิทักษ์เอกราช ประสาทวิทยา พัฒนาความคิด กอบกิจการงาน ประสาน สามีคดี และยังได้เรียงเรียงความสำคัญของภาษาไทย เป็นคำกลอนที่ไพเราะดังนี้คือ

สีกวาภาษาไทยให้ข้อคิด	ว่าชีวิตนั้นคือการสื่อสาร
สื่อความคิดสื่อความรักประจักษ์มาน	สื่อในการศึกษามีค่าคุณ
สื่อสารเพื่อกอบกิจสัมฤทธิ์ผล	สื่อยึดเหนี่ยวใจชนให้อบอุ่น
สื่อทางศิลปะจูงใจไหวละมุน	สื่อการบุญบ่มธรรมนำสุข เอย

จากความสำคัญของภาษาไทยดังกล่าว การสอนภาษาไทย เพื่อให้บรรลุผลตาม จุดประสงค์นโยบายของหลักสูตรที่กำหนดนั้น การนิเทศการสอนภาษาไทย เป็นสิ่งที่จำ เป็นที่ต้อง คำนึงถึง เป็นอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า การสอนภาษาไทยจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะหลักสูตรและวิธีสอน จะต้องพัฒนาตลอดเวลาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการ เรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงาม ดังที่ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 297) ได้กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการนิเทศการสอนภาษาไทยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ภาษาไทยในโรงเรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนภาษาไทยมีดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทย และดำเนินการสอนได้ บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
2. ช่วยให้ครูวางแผนการสอนและสามารถพัฒนาวิธีสอนให้ได้ผลดี
3. ส่งเสริมให้ครูได้ทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ และใช้สื่อประกอบการสอนให้ได้ผล
4. ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย และช่วยให้ครูได้เห็นแนวทางในการ แก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ช่วยให้ครูเข้าใจความต้องการและความสามารถของนักเรียน และจัดการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

6. ช่วยประเมินผลการเรียนของนักเรียน เพื่อครูจะได้ทราบจุดดีและจุดอ่อนของนักเรียน และจัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนภาษาไทย และโครงการส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี
7. ช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจวิธีการสอนและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน และพัฒนาทักษะการสอน
8. ช่วยเหลือครูที่ทำการสอนภาษาไทยมานานแล้ว ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนให้ดียิ่งขึ้น
9. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมทางภาษาไทยในโรงเรียนในชุมชน ตลอดจนสร้างเสริมความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะ
10. ส่งเสริมให้ครูภาษาไทยมีความเจริญงอกงามในอาชีพ และสร้างเสริมทักษะลักษณะความเป็นผู้นำในอาชีพของตน

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนภาษาไทยนั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาครูภาษาไทยช่วยเหลือครูภาษาไทยให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และความมั่นใจในการสอนภาษาไทย เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการนิเทศการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ผลของการนิเทศอยู่ที่ตัวนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามตามจุดประสงค์ของการศึกษาต่อไป

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศนั้น นับว่ามีความสำคัญ เพราะ เป็นเสมือนเครื่องมือที่จะทำให้การนิเทศศึกษานั้นประสบผลสำเร็จ เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศลงมือปฏิบัติต่อผู้รับการนิเทศหรือเป็นผู้จัดให้เกิดการนิเทศขึ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมการนิเทศไว้หลายท่าน ดังนี้

อาคม จันทสุนทร (2527: 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมในการนิเทศคือ กิจกรรมที่หัวหน้าหมวดวิชาจะต้องทำกับครูในหมวดวิชาเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ทักษะ คติ ความรู้สึกที่ดี และทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการทำงานหรือการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น ซึ่งสามารถจัดทำเป็นกิจกรรมในรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ ได้มากมาย ซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งในงานประจำและงานโครงการ

นิวัตร นาคะเวช (2528: 24) กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศเป็นแนวปฏิบัติที่จัดให้มีขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ในแต่ละงานของการนิเทศการศึกษา เพื่อช่วยให้งานนิเทศการศึกษาดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นหากจะมีการส่งเสริมการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนและจะให้งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ก็ควรจะรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดีด้วย

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528: 47) หลักการในการนิเทศการศึกษานั้น เรายึดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างมีระบบระเบียบ โดยการวางโครงการในสถานศึกษาและโครงการนั้นจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นหลัก

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจหรืองานหลักที่จะจัดให้มีขึ้นในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษาจะสำเร็จได้ก็ด้วยการจัดกิจกรรมขึ้นในการนิเทศให้เป็นระเบียบถูกต้องตามโปรแกรม

ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ย่อมมีวิธีการอยู่หลาย ๆ วิธีที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุผลความมุ่งหมาย ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับสภาพของงาน ผู้ร่วมงานและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานนั้น ๆ ฉะนั้น งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหวังก็ต้องอาศัยกิจกรรมที่เหมาะสมไปใช้ในงานนิเทศการศึกษา ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ทัศนะในเรื่องกิจกรรมการนิเทศไว้ดังนี้

เบน เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris, 1985: 78-97) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศ และชี้แจงให้เห็นว่ากิจกรรมแต่ละอย่างนั้น เกี่ยวพันอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. จุดมุ่งหมาย (Purposes) หมายถึง ความต้องการของผู้นิเทศที่จะให้บังเกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศมี 4 ชนิดคือ

- ก. ทักษะ (Skill)
- ข. ความรู้ (Knowledge)
- ค. ความเข้าใจ (Understanding)
- ง. ค่านิยมและทัศนคติ (Value and Attitude)

2. ขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศ (Group Size) แยกเป็น 4 ขนาด

- ก. รายบุคคล (Individual)
- ข. กลุ่มเล็ก (Small group)

- ค. กลุ่มใหญ่ (Large group)
- ง. ทั้งกลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มขนาดใหญ่ (Both Large & Small Group)

3. ระดับประสบการณ์ที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับ (Experience Impact) แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

- ก. ระดับสูงมาก (Highest)
- ข. ระดับสูง (High)
- ค. ระดับกลาง (Average)
- ง. ระดับต่ำ (Low)
- จ. ระดับต่ำมาก (Lowest)

4. งานที่ใช้ปฏิบัติ (Tasks) มี 10 ประเภท คือ

- ก. งานพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
- ข. งานพัฒนาองค์การ (Organization)
- ค. งานพัฒนาบุคลากร (Staffing)
- ง. งานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก (Facillities)
- จ. งานเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน (Materials)
- ฉ. งานอบรมครูประจำการ (In-Service Trainings)
- ช. งานปฐมนิเทศครูใหม่ (Orienting New Teachers)
- ซ. งานบริการพิเศษ (Special Services)
- ฅ. งานประชาสัมพันธ์ (Public Relations)
- ญ. งานประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation)

นอกจากนี้ เบ็น เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris, 1985: 79-97) ยังได้แบ่งกิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนออกเป็น 26 ประการ ดังนี้

1. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมเพื่อรวบรวมความคิดของผู้เข้าร่วมประชุม จะเป็นกลุ่มใหญ่หรือเล็กก็ได้ คุณภาพของงานจะขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม

2. การประชุมแบบกระซิบปรึกษากันค้อย ๆ (Buzz Session) เป็นการประชุม

ในกรณีที่เหมาะสมก็คิดไม่ใคร่ออก อาจปรึกษากับคนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ ค่อย ๆ ก่อน พอให้เกิดความคิดแล้ว จึงอภิปรายแสดงความคิดเห็นในกลุ่มอภิปรายต่อไป

3. คณะกรรมการ (Committee) เป็นการทํางานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุลวัตถุประสงค์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง
4. การสาธิต (Demonstration) เป็นการทำให้ดูตามกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เข้ารับการนิเทศเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สาธิตให้ดูนั้น
5. การทดลองปฏิบัติการ (Laboratory) เป็นการทดลองเพื่อค้นหาข้อสรุปในบางเรื่อง
6. การปฏิบัติจริง (Directed Practice) เป็นการให้ผู้รับการนิเทศได้ปฏิบัติโดยตรง ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดอยู่ตรงที่มักจะเสียค่าใช้จ่ายสูง
7. การอภิปราย (Discussion) เป็นการให้คนที่มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างใดอย่างหนึ่ง
8. การจัดนิทรรศการ (Exhibition) เป็นการแสดงให้เห็นกิจการต่าง ๆ ให้ปรากฏแก่สายตาของคนหมู่มาก
9. การจัดทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นการพาออกไปชมสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่นอกสถานที่ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงมากที่สุด
10. ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Film or T.V.) เป็นการให้ความรู้โดยใช้ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์เป็นสื่อกลาง
11. ประสบการณ์ตรง (Firsthand Experience) เป็นกิจกรรมที่วางแผนให้ผู้รับการนิเทศได้ร่วมรับผิดชอบและปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง
12. การบำบัด (Therapy) เป็นการดำเนินงานเพื่อจัดปัญหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้หมดไปจากผู้รับการนิเทศ
13. การสัมภาษณ์แบบกำหนดหัวข้อ (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้วางโครงร่างของคำถามไว้ก่อนว่าจะถามอะไร เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ให้มากที่สุด
14. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องย่อย ๆ แต่ต้องการข้อมูลโดยละเอียดลึกซึ้ง
15. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-directive Interview) เป็นการสัมภาษณ์

ชนิดที่ไม่ต้องกำหนดหัวข้อไว้ แต่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ระบายความในใจออกมาให้มากที่สุด

16. การเยี่ยมชั้นเรียน (Intervisitation) เป็นการช่วยเหลือให้ครูที่มีจุดบกพร่อง และต้องการความช่วยเหลือไปครูที่มีทักษะและความสามารถในการสอนตรงตามความต้องการของตัวเอง ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูด้วยกัน แต่จะต้องแจ้งจุดมุ่งหมายของการไปสังเกตการสอนและหลังจากนั้นต้องมีการอภิปรายร่วมกัน เพื่อปรับปรุงการสอนของผู้สังเกตการสอนและผู้สอน

17. การบรรยาย (Lecturing) เป็นการถ่ายทอดความรู้ต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ควรมีภาพประกอบและมีท่าทางประกอบด้วย

18. การประชุม (Meeting) เป็นการพบปะของกลุ่มคน เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง และมีวาระการประชุมเป็นแนวทางสำหรับการประชุม

19. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตเพื่อวิเคราะห์ซึ่งจะมีผลต่อผู้ถูกสังเกตมากกว่าผู้สังเกต

20. การอ่าน (Reading) เป็นการส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัย โดยการใช้เอกสารให้ความรู้

21. การสังคม (Social Activity) เป็นการนำเอาบุคคลต่าง ๆ เข้าหากันเพื่อมิตรภาพ การพักผ่อน การสังสรรค์ โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญคือการพักผ่อนหย่อนใจ และการพบปะสังสรรค์ การติดต่อดสื่อสาร รวมถึงช่วยลดการขัดแย้งที่เกิดขึ้น

22. การบันทึกเสียง (Tape Recording) เป็นวิธีการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาศึกษารายละเอียดใหม่

23. การอภิปรายเป็นคณะ (Panel discussion) เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างมีรูปแบบ อาจจะเป็นในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือโต้แย้งในค่านความคิดเห็นก็ได้ ซึ่งให้คุณค่าในการสื่อความรู้และพัฒนาความรู้

24. การแสดงบทบาทสมมติ (Role-Playing) เป็นการใช้กลุ่มย่อยที่ประกอบด้วยสมาชิก 2 - 3 คน เตรียมการแสดงด้วยการเลือกปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มสนใจนำมาแสดง เพื่อให้เกิดความคิด ความเข้าใจที่ตรงกัน การแสดงจะต้องมีการกำหนดเวลาให้เหมาะสม

25. การทดสอบ (Testing) เป็นการใช้เครื่องมือหลาย ๆ ชนิดเพื่อวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ได้ผลออกมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานต่อไป

26. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นศูนย์กลางต่อระบบการสื่อสารของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

เจมส์ อาร์ มาร์ค, อีเมอริ สตูปล์ และ จอยซ์ คิง สตูปล์ (James R. Marks, Emery Stoops and Joice King Stoop, 1971 : 223-226) ได้แบ่งกิจกรรมนิเทศที่เหมาะสมกับงานนิเทศโรงเรียน ออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 2 กลุ่มคือ

1. การนิเทศเป็นกลุ่ม (Group Devices)

ก. กิจกรรมปฏิบัติ (Doing Techniques)

(1) การประชุมปฏิบัติการ (Workshops)

(2) คณะกรรมการ (Committees)

ข. กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

(1) การประชุมคณะครู (Staff Meeting)

(2) การแนะแนวเป็นกลุ่ม (Group Counseling)

(3) การลงทะเบียนเรียนวิชาต่าง ๆ ระยะเวลาสั้น (Course Work)

(4) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Aids)

(5) การอ่าน (Directed Reading)

ค. กิจกรรมการสังเกต (Observation Techniques)

(1) การสังเกตการสอนโดยตรง (Directed Observation)

(2) ทักษศึกษา (Field Trip)

(3) ท่องเที่ยวสัมมนา (Travel Seminars)

(4) โสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Aids)

2. การนิเทศรายบุคคล (Individual Devices)

ก. กิจกรรมการปฏิบัติ (Active-Techniques)

(1) ร่วมงานกิจกรรมการสอน (Participation in Teaching Activities)

(2) การแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล (Individual Problem-Solving)

ข. กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

(1) การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Conference)

(2) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment Counseling)

ค. กิจกรรมการสังเกต (Observational Techniques)

- (1) การสังเกตโดยตรง (Directed Observation)
- (2) การเยี่ยมชมชั้นเรียน (Inter-Visitation)

นอกจากนี้ยังได้แบ่งกิจกรรมสำหรับงานนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การประชุมครูในโรงเรียน (Faculty Meeting)

การประชุมครูในโรงเรียนรวมถึงการประชุมปรับปรุงหลักสูตร การอบรมครู การประชุมปฏิบัติการ กลุ่มหรือชุมนุมเพื่อศึกษาหาความรู้ (Study Groups and Clubs) ทัศนศึกษา (Excursions) การท่องเที่ยว (Travel) สัมมนา การทำงานเป็น คณะกรรมการ (Committee Work) การปรับปรุงหลักสูตร การทดลอง การวิจัย การประชุมครูในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้หมายถึง การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มากถ้าได้จัดโครงการให้เหมาะสมและบริหารโครงการอย่างรัดกุม

2. การเยี่ยมนิเทศ (Supervisory Visits)

การเยี่ยมนิเทศ ผู้นิเทศจะต้องศึกษาสภาพของโรงเรียนที่มีผลต่อการเรียน ของเด็กอย่างทั่วถึงและหลังจากนั้นก็มีการปรึกษาหารือกับครูเป็นคณะหรือรายบุคคล (Conferences)

3. เอกสารวิชาชีพ (Professional Bulletins)

เอกสารทางวิชาชีพส่วนมากเป็นผลงานของบุคลากรทางการนิเทศซึ่ง เป็นสื่อกลาง ที่ดี และมีหลักวิชาการเกี่ยวกับผลงานการวิจัย ความรู้ ผลการประชุม และวิชาการในสาขา ต่าง ๆ

4. ห้องสมุดวิชาชีพ (Professional Libraries)

โรงเรียนควรจัดให้มีห้องสมุดวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้า อันได้แก่ ตำราทางวิชาชีพ หนังสือใหม่ ๆ วารสารวิชาการให้แก่ครู

5. ศูนย์เอกสารหรือศูนย์หลักสูตร (Materials Center or Curriculum Laboratories) ควรประกอบด้วยคู่มือการสอน ตัวอย่างอุปกรณ์และเทคนิควิทยาทางการสอน หนังสือคู่มือการค้นคว้าอ้างอิง

กิจกรรมเหล่านี้ เจมส์ อาร์ มาร์ค, อีเมอรี สคูปส์ และ จอห์น คิง สคูป

(James R. Marks, Emery Stoops and Joice King Stoop) ได้เสนอไว้ในลักษณะของกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เจมส์ อาร์ มาร์ค และคณะ ได้เสนอกิจกรรมเพิ่มเติมอีกดังนี้

1. การมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติ (Teacher Assignments) เพื่อให้ได้ผลในทางปฏิบัติสูงสุด ควรยึดหลักความต้องการของคณะครู การเรียน ประสบการณ์ บุคลิก และการตัดสินใจของครูผู้ปฏิบัติ เป็นหลัก
2. การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching) เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สูงมาก แต่จำเป็นต้องวางแผนอย่างรอบคอบ แจกจ่ายแผนการสอนล่วงหน้า เน้นให้เห็นจุดสำคัญของเทคนิคการสอนในการสาธิต การอภิปรายการสาธิต และการวิเคราะห์ผลการสาธิต
3. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นกิจกรรมที่กระทำให้ครูมีโอกาสได้ร่วมมือกันและ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ให้ผลอย่างสูงสุดและสำคัญยิ่ง
4. การพัฒนาคู่มือการสอน (Development of Instructional Guides) กิจกรรมที่มุ่งที่จะให้ครูได้สร้างและปรับปรุงแผนการสอนของครูเอง
5. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในท้องถิ่น (Excursions) การศึกษาภายในท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ดีมากที่จะให้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกันเอง และระหว่างครูกับนักเรียน
6. การประชุมปฏิบัติการ (Workshops) เป็นกิจกรรมที่ครูได้ร่วมมือปฏิบัติ ร่วมมือกันคิด เพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของครูเองหรือปัญหาวิชาชีพ ตลอดจนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
7. การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน (Inter-Visitation of Classes) เป็นกิจกรรมที่ครูชั้นเรียนหนึ่งไปสังเกตการสอนอีกชั้นเรียนหนึ่ง โดยอาศัยการวางแผนที่ดีและหลังจากการสังเกตการสอนแล้ว ควรมีการวิเคราะห์การสังเกตการสอนนั้นด้วย
8. การอ่านเอกสารวิชาชีพ (Professional Reading) การอ่านเป็นกิจกรรมที่ดี แต่ทั้งนี้ครูต้องอ่านจากผู้แต่งหลาย ๆ คน โดยไม่ฝักใฝ่ความคิดอยู่กับผู้หนึ่งผู้ใด แต่นำมาผสมผสานเป็นความคิดของตน
9. การสำรวจชุมชน (School-Community Survey) กิจกรรมที่ครูไปเยี่ยม

ไปสำรวจชุมชนเพื่อจะช่วยให้ครูได้ทราบถึงความต้องการของสังคมและของนักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานในการวางโครงการนิเทศการศึกษา

วิลเลียม เอช เบอร์ตัน และ ลี เจ บรูคเนอร์ (William H. Burton & Lee J. Brueckner, 1965: 146) ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศออกเป็น 19 ประเภท ดังนี้

1. การประชุมปฐมนิเทศครูใหม่ (Orientation meetings for new teachers)
2. การประชุมวางแผนก่อนเปิดภาคเรียน (Pre-term meetings for planning)
3. การประชุมปฏิบัติการ (Workshops)
4. การประชุมขนาดใหญ่ เช่น การประชุมระดับชาติ ระดับเขต ระดับจังหวัด
(Large group conferences, Conventions; national regional, local)
5. การประชุมกลุ่มศึกษา ค้นคว้า การสัมมนา (Small group conferences; study groups; seminars)
6. คณะกรรมการปฏิบัติงาน (Committee Work)
7. เอกสารการนิเทศการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ (Bulletins and others documentary aids)
8. วัสดุทัศนูปกรณ์ (Audio-visual aids)
9. จัดห้องสมุดวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ และห้องอ่านหนังสือ (Provision of central library collection of books, resource materials and a browsing room)
10. การเรียนเสริม หรือการลงทะเบียนรายวิชาในภาคฤดูร้อน (Extension or summer school courses)
11. การจัดทัศนศึกษาและการดูงาน (Local field trips or excursions; travel)
12. การศึกษาวิจัย ทดลอง วัสดุและวิธีการใหม่ ๆ (Local research problems and/or experimental trial of new materials or process)
13. การอ่านตามคำแนะนำ (Directed reading)
14. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group counseling)
15. สาธิตการสอน การสังเกตการสอน การเยี่ยมเยียนการสอนของครู
(Demonstration teaching, directed observation or intervisitation)
16. การสอนตามที่ได้รับการแนะนำ (Directed teaching)

17. ใ้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ภายหลังจากการเยี่ยมนิเทศหรือตามที่ครูขอร้อง (โดยมากจะเป็นปัญหาด้านการสอน) (Individual conference following visits or by request (usually on instructional problems))

18. ประชุมปรึกษาหารือ หรือ ติดตามผล ปัญหาที่ได้ร่วมกันศึกษา หรือโครงการปฏิบัติงาน อาจจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย (Follow-up conferences in a series and based on a given problem or theme)

19. ใ้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวหรือวิชาชีพ (Individual counseling on personal or professional problems)

รอส แอล เนกเลย์ และ ดิน เอ็น อีแวนส์ (Ross L. Neagley and Dean N. Evans, 1965: 125-170) ได้แบ่งกิจกรรมนิเทศออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ เช่นกัน ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกลุ่ม (Group Techniques) กิจกรรมที่ใช้ได้แก่
 - ก. การปฐมนิเทศครูใหม่ (Orientation of New Teachers)
 - ข. การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research)
 - ค. การพัฒนาห้องสมุดวิชาชีพ (Development of Professional Libraries)
 - ง. การเยี่ยมเยียนครูอื่น ๆ (Visiting Other Teachers)
2. การนิเทศเป็นรายบุคคล (Individual Techniques) กิจกรรมที่ใช้ได้แก่
 - ก. การกำหนดงานให้ครูทำ (Assignment of teachers)
 - ข. การเยี่ยมและสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Classroom Visitation and Observation)
 - ค. การทดลองต่าง ๆ ในห้องเรียน (Classroom Experimentation)
 - ง. การลงทะเบียนเรียนวิชาในมหาวิทยาลัย (College Courses)
 - จ. การประชุมปรึกษา (Conferences with Teachers)
 - ฉ. การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching)
 - ช. การสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching)
 - ซ. การวัดประเมินผล (Evaluation)
 - ฅ. กิจกรรมและการประชุมของสมาคมวิชาชีพ (Professional Activities and Conferences)
 - ฎ. สนับสนุนให้อ่านและเขียนบทความ (Professional Reading and Writing)
 - ฏ. การเลือกหนังสือ วัสดุอุปกรณ์การสอน (Selection of Textbooks)

and others Instructional Materials)

๒. ข่าวสารการนิเทศ (Supervisory Bulletins)
๓. การพบปะติดต่อกันอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contacts)

ไมเนอร์ จอห์น กวิน (Minor John Gwynn, 1964: 326-327) ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาออกเป็นสองกลุ่มเช่นเดียวกันคือ

กิจกรรมที่ใช้เป็นเทศครูเป็นกลุ่ม (Group Devices)

1. กรรมการกลุ่มทำงาน (Committees)
2. หลักสูตรระยะสั้น (Course Work)
3. ห้องปฏิบัติการหลักสูตร (Curriculum Laboratory)
4. การอ่านตามคำแนะนำ (Directed Reading)
5. การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching)
6. ทักษะศึกษา (Field Trips for Staff Personnel)
7. ฟังคำบรรยาย (Institutes and Lectures)
8. อภิปราย (Panel and Forum Discussions)
9. ห้องสมุดวิชาชีพ (Professional Libraries)
10. องค์กรการนิเทศ (Professional Organizations)
11. เอกสารการนิเทศ (Supervisory Bulletins)
12. การประชุมครู (Teachers' meetings)
13. การประชุมกลุ่มและการประชุมปฏิบัติการ (Workshops or Group Conferences)

กิจกรรมที่ใช้เป็นเทศเป็นรายบุคคล (Individual Devices)

1. การสังเกตการสอน (Classroom Observation)
2. การทดลองในห้องเรียน (Classroom Experimentation)
3. การร่วมปรึกษาหารือ (Conference: The Interview)
4. การเยี่ยมเยียนและการสังเกตการสอน (Intervisitation and Observation)
5. เลือกสรรวัสดุอุปกรณ์การสอน (Selection of Materials for Teaching)

6. การประเมินผลตนเอง (Self-Evaluation)

สำหรับนักการศึกษาไทยที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศ สำหรับการปฏิบัติงานนิเทศ ภายในโรงเรียน มีดังต่อไปนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (ม.ป.ป.: 8-9) ได้เสนอกิจกรรมนิเทศที่ควรจัด ดังนี้

1. การปฐมนิเทศครูใหม่เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในโรงเรียน ระเบียบวิธีสอนและแผนงานรวมของโรงเรียน
2. การประชุมครูสายวิชาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีครูหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้จัดประชุม และนิเทศงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลและกิจกรรมต่าง ๆ อาจารย์ใหญ่อาจเข้าร่วมประชุมด้วยเป็นครั้งคราว
3. การประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อวางแผนงานร่วมกัน และรับมอบหมายงานที่ต้องปฏิบัติทั้งงานประจำและงานพิเศษ
4. การจัดให้ครูหัวหน้าวิชาสังเกตการสอน ตรวจสอบบันทึกการสอนและนิเทศการสอนแก่ครูในสายเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการรายงานผลงานให้อาจารย์ใหญ่ทราบเป็นระยะ ๆ
5. การจัดประชุมปฏิบัติการในวันหยุดราชการ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การแก้ปัญหาเด็กเรียนอ่อนบางวิชา การปรับปรุงข้อทดสอบ การทำอุปกรณ์การสอนด้วยวิธีประหยัด การแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน การวิเคราะห์ผลการสอบของนักเรียน
6. การส่งเสริมความรู้ของครู เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางวิชาชีพ (Professional Growth) ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษเกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับเด็ก เทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน การจัดห้องสมุดสำหรับให้ครูค้นคว้าได้โดยสะดวก การนำครูไปดูงานโรงเรียนอื่นหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
7. การประชุมหลังปิดภาคปลาย เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนตลอดปีและเตรียมงานสำหรับปีการศึกษาใหม่
8. การจัดสัมมนาครูสายวิชาต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา
9. การประชุมเพื่อปรับปรุงโครงการสอน และจัดทำแผนการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการในปัจจุบัน

10. การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยอาจจัดเป็นโครงการ มีคณะกรรมการดำเนินงาน มีกำหนดเวลาและมีงบประมาณจัดสรรให้

11. การประชุมพิจารณาคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ ที่ควรจัดหาไว้ในห้องสมุดโรงเรียน และการจัดทำครรชนีหัวข้อความรู้วิชาต่าง ๆ ที่อาจค้นได้จากหนังสือในห้องสมุด

12. การประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายต่าง ๆ ครูหัวหน้าหมวดวิชา ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ ครูผู้มีหน้าที่พิเศษต่าง ๆ มีการนัดประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้งานโรงเรียนดำเนินไปด้วยดี

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525: 266-270) ได้เสนอวิธีปฏิบัติเพื่อการนิเทศการศึกษาที่ผู้บริหารและผู้ทำหน้าที่นิเทศควรจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนได้อย่างง่าย ๆ ในสังคมไทย ดังนี้คือ

1. จัดให้มีการปรุมนิเทศครูใหม่ เพื่อให้ทราบปรัชญา วัตถุประสงค์ ประวัติกวามเป็นมาของโรงเรียน สภาพของชุมชน ระเบียบข้อบังคับ สวัสดิการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. จัดให้มีบริการทางด้านการสอน เช่น แนะนำให้ใช้หรือผลิตทัศนูปกรณ์ จัดห้องสมุด โต๊ะ ม้านั่ง สำหรับครู แนะนำชี้แจงแหล่งวัสดุและวิทยากรภายนอก

3. จัดให้ครูใหม่สังเกตการสอนของครูอาวุโสที่มีประสบการณ์การสอนมานานและมีความสามารถเชี่ยวชาญทางการสอน

4. สังเกตการสอนในชั้นเรียน เพื่อช่วยเหลือครู มิใช่เป็นการจับผิด

5. ให้ครูได้เยี่ยมเยียนดูการสอน และการดำเนินงานของโรงเรียนอื่น

6. ให้ครูได้เยี่ยมเยียนการสอนของครูในชั้นอื่น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นระดับชั้นเดียวกันหรือต่างระดับกัน

7. เปิดโอกาสให้ครูได้ดูการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญหรือครูด้วยกันเอง

8. ให้กลุ่มโรงเรียนใช้ประโยชน์ในการมีกลุ่มของโรงเรียน โดยร่วมมือและช่วยเหลือกันเองทางด้านวิชาการ

9. จัดให้มีสัปดาห์แห่งความก้าวหน้าทางวิชาการ อาจจะมีเชิญครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาบรรยายในหัวข้อ เรื่องที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการหรือความสนใจ

10. จัดให้มีกลุ่มอภิปรายย่อย ตามความสนใจของครู
11. จัดให้มีการประชุมอบรมในระหว่างฤดูร้อนประมาณ 1 - 2 สัปดาห์
12. ส่งครูไปร่วมในการอบรมต่าง ๆ เมื่อมีกำลังและโอกาส
13. รับวารสารทางวิชาการไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า โดยจัดให้ไว้ในที่ที่ครูหยิบอ่าน

ได้สะดวก

14. แนะนำให้ครูเข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาการ และสมาชิกวารสารทางการ

ศึกษา

15. ให้ค่าปรึกษาหารือทั้งด้านส่วนตัวและด้านวิชาการแก่ครูทั้ง เป็นรายบุคคลและ

เป็นกลุ่ม

16. ถ้ามีโอกาสและกำลัง สนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม
17. สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นในหมู่ครู เช่น จัดปาฐกถาเป็นบางครั้ง

บางคราว ในระหว่างพักเที่ยง

18. ส่งเสริมให้ครู เขียนบทความทางวิชาการไปลงหนังสือวารสารต่าง ๆ
19. นำครูไปทัศนศึกษาสถานที่ที่จะให้ความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมและเป็นประสบการณ์

จริงแก่ครู

20. จัดรายการเล่าสู่กันฟังหรือเขียนสู่กันฟัง โดยครูใหญ่กำหนดให้ครูคนหนึ่งอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ แล้วให้ครูมาคุยหรือเขียนย่อให้ครูคนอื่น ๆ ได้ฟังหรือได้อ่าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในของมหาวิทยาลัยภาษาไทย

ผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อุทัย สร้อยสุข (2520: 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "หน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา" ผลการวิจัยสรุปว่า กิจกรรมการนิเทศที่อาจารย์ใหญ่ส่วนมาก (ตั้งแต่ 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป) ไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่

1. การจัดให้มีการสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอน โดยร่วมกับอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียน

ใกล้เคียง

2. จัดครูไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น
3. จัดให้มีการสาธิตการสอนชั้นในโรงเรียน
4. จัดให้มีการวิเคราะห์และประเมินค่าแบบเรียนที่ใช้อยู่ในโรงเรียน
5. การหาข้อมูลจากผู้ปกครองและบุคคลในท้องถิ่นเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำมาสอน เพื่อ

นำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร

6. จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนและการบริหาร
7. ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูเป็นรายภาคเรียน
8. จัดให้มีธนาคารข้อสอบชั้นในโรงเรียน

กฤษณี น้ำเพชร (2521: 114 - 118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "วิธีปฏิบัติ

ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน 385 คน ครูผู้สอน 583 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การนิเทศการสอน การส่งเสริมวิชาการแก่ครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้โสตทัศนูปกรณ์ สิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกและห้องสมุด การประเมินผล และการสร้างขวัญของครู ส่วนในด้านพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารมีความเห็นว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนครูปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

วินัย ตะสลิศย์ (2523: จ-ฉ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "สำรวจการปฏิบัติจริงในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2" พบว่าในด้านการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความเห็นต้องกันว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การปฏิบัติในด้านกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร ปฏิบัติในด้านส่งเสริมวิชาการแก่ครู และปฏิบัติในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความเห็นขัดแย้งกัน โดยที่ผู้บริหารเห็นว่ามีปฏิบัติเล็กน้อย แต่ครูอาจารย์เห็นว่า ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติในด้านนิเทศการสอน การปฏิบัติกรณีพิเศษในด้านประเมินผล ข้อที่ผู้บริหารมีความเห็นว่ามีปฏิบัติมาก แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติเล็กน้อย ได้แก่ การใช้โสตทัศนูปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และห้องสมุด

เสาวภา เขาวนชลากร (2525: 245-246) วิจัยเรื่อง "การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา" โดยส่งแบบสอบถาม

ไปยังผู้บริหารโรงเรียน 318 คน และครู 371 คน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมหลักที่เหมาะสมกับงานนิเทศภายในโรงเรียนคือ การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ การใช้เอกสารให้ความรู้ การประชุมปรึกษาหารือ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การให้คำแนะนำ การพบปะ สัมผัส และ การจัดนิทรรศการ

ประสงค์ สังขะไชย (2526: 133-136) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ผู้บริหารและครูเห็นด้วยและ เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ควรจะจัดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน 8 งานคือ การวางแผนการนิเทศ พัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ งานบริการพิเศษอื่น ๆ งานเกี่ยวกับชุมชน และงานการประเมินผล ส่วนปัญหาและอุปสรรคพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาเป็นครั้งคราว ไม่มีระบบแบบแผน

นิวัตร นาคะเวช (2528: 24) วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4" ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ขาดวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ ขาดการนิเทศ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดการยอมรับ และศรัทธาคือผู้นิเทศ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมนิเทศ รวมทั้งขาดงบประมาณและวัสดุในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2529: 66-69) วิจัยเรื่อง "การจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา" พบว่า ในส่วนของผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนกลุ่มทดลอง โรงเรียนกลุ่มทดลองได้มองเห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนว่า เป็นงานที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง ควรได้มีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานหรือโครงการที่ได้กำหนด ส่วนใน เรื่องของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากบุคลากรของโรงเรียนที่พบจากการดำเนินงาน ได้แก่

1. ปัญหาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนไม่ตรงกัน
2. ปัญหาเรื่องการยอมรับ
3. ปัญหาเรื่องทักษะของผู้นิเทศ
4. ปัญหาเรื่องเวลาการปฏิบัติงาน

ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (2529: ๑) วิจัยเรื่อง "การนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5" ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ก็ได้รับการระบุถึงมากที่สุดคือ อุปสรรคและปัญหาทางด้านบุคลากรและการจัดการ ได้แก่ ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานโครงการอื่นเนื่องมาจากสาเหตุที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียนยังขาดความรู้เฉพาะด้าน และทักษะในการนิเทศการศึกษา และขาดการแนะนำจากผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน การจัดระบบยังไม่มีประสิทธิภาพ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

วันเพ็ญ กิ่งมะลิ (2530: 169) วิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนทั้งขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมนิเทศการศึกษาเหมือนกัน ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การประชุมกลุ่มย่อย ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวางแผนมาร่วมงาน ขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์ ครู-อาจารย์มีงานปฏิบัติมาก จนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ส่วนโรงเรียนนอกโครงการทั้งขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเหมือนกัน กิจกรรมการนิเทศที่ใช้มากที่สุดคือ การบรรยาย การประชุม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการประชุมกลุ่มย่อย กิจกรรมที่จัดขึ้นน้อยที่สุด คือ บทบาทสมมติและการสัมภาษณ์แบบมีโครงการ ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวางแผนมาร่วมงาน ครู-อาจารย์ มีงานต้องปฏิบัติมาก ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศ ขาดแคลนวิทยากรที่จะมาให้ความรู้ด้านหลักสูตร เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

กรกนก ชำนาญเพชร (2531: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดงานนิเทศของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง ในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7" ผลการวิจัยพบว่า

1. งานด้านการเรียนการสอน โรงเรียนจัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตร จัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพหรือวิชาเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยพิจารณาความพร้อม

ของโรงเรียน สำหรับวิธีการที่ใช้ในการให้ความรู้ ความเข้าใจในการผลิตและเก็บรักษาสื่อ คือ การประชุมหรืออภิปรายร่วมกันภายในหมวดวิชา หรือผู้สอนระดับชั้นเรียนเดียวกัน สำหรับวิธีการที่ใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่ครู อาจารย์ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีสอน รวมทั้งขอมข่ายวิธีการวัดและประเมินผล คือ การบริการเอกสารให้ความรู้ ให้ครู อาจารย์ศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ มีการนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนน้อย การจัดทำข้อสอบมาตรฐานมีน้อย นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัว

2. งานด้านสนับสนุนการเรียนการสอน โรงเรียนจัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่ การพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การสำรวจความต้องการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์การสอนและการสนับสนุนให้ครู อาจารย์พัฒนาคุณภาพของอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ที่อยู่เสมอ ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การสนับสนุนครู อาจารย์ เข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น ทำได้ไม่ทั่วถึง การจัดบริการด้านวิชาชีพ หรือกลุ่มสนใจให้แก่ประชาชนในชุมชนมีน้อย บุคลากร เทคนิคในการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมและจัดหาหนังสือทางวิชาภาษาไทยให้แก่ครู เพื่อให้ค้นคว้าและเพิ่มพูนความรู้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติในเกณฑ์น้อย และประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ และนอกจากนี้เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทย ได้มีผู้ศึกษาวิจัยซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

จุไรรัตน์ หมั่นพงษ์สถาพร (2516: 169) ทำวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยได้รับและต้องการจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย ฝ่ายมัธยมศึกษา ศึกษาความสำเร็จของครูหลังจากได้รับการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยทั้งในโรงเรียนมัธยมแบบประสมและโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในระดับน้อยทุก ๆ ด้าน ครูภาษาไทยในโรงเรียนทั้งสองประเภทต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในระดับค่อนข้างมาก และระดับปานกลางเท่านั้น ความช่วยเหลือที่ครูในโรงเรียนทั้งสองประเภทต้องการในอันดับสูงสุด

คือ การจัดทำเอกสารประกอบการสอนให้ครู ปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษา สายวิชาภาษาไทย คือ ศึกษานิเทศก์มาปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนน้อยครั้งเกินไป ระยะเวลาในการนิเทศการศึกษาแต่ละครั้งสั้นและเร่งรัดเกินไป ศึกษานิเทศก์จัดอบรมวิชาภาษาไทยทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนน้อยครั้ง จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลเต็มที่

ทวี ชำนินอก (2523: ง-จ) ทำวิจัยเรื่อง "ความต้องการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" พบว่า อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการนิเทศการสอนในด้านต่าง ๆ คือ การจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างโปรแกรมการสอนล่วงหน้า ความรู้ในเนื้อหาวิชาพื้นฐาน การปรับปรุงวิธีสอน การสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผลการสอน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้อาจารย์ทุกคนมีโอกาสรับการอบรมสัมมนาเพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพ

ตติยา ไสรัสสุขะโต (2524: 85-87) ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครู" พบว่า ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีความต้องการนิเทศมากเกือบทั้งหมด และความต้องการทางการนิเทศที่อยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การจัดหาคู่มือครูแก่ผู้สอนทุกวิชา ก่อนที่จะถึงเวลาเปิดเรียน ชี้แจงให้เข้าใจความหมายและความสำคัญของจุดประสงค์ทั่วไป จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการครูที่สอนวิชาเดียวกัน เพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชานั้น ๆ ร่วมกัน จัดหาคู่มือหนังสือวิชาภาษาไทยให้แก่ครูที่สอน จัดหาเอกสารและหนังสือเรียน เกี่ยวกับวิธีการสอน แก่ครู จัดหาหนังสือภาษาไทยมาไว้ในห้องสมุด แนะนำเทคนิคในการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมและจัดหาหนังสือทางวิชาภาษาไทยให้แก่ครู เพื่อให้ค้นคว้าและเพิ่มพูนความรู้

ชำนานู ม่วงศรีศักดิ์ (2527: 70-71) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูภาษาไทยในเขตการศึกษา 8" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 218 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 54 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยได้รับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน ครูได้รับการนิเทศด้านการประเมินผลการเรียนอยู่ในอันดับแรก ด้านหลักสูตรวิชาภาษาไทยอยู่ในอันดับรอง

และด้านสื่อการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ครูต้องการนิเทศด้านวิธีสอนและด้านสื่อการสอนอยู่ในอันดับแรก ด้านเนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมประกอบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในอันดับรอง การประเมินผลการเรียนอยู่ในอันดับสุดท้าย

หวงพยอม ศรีหาบัติ (2528: 110-115) ทำวิจัยเรื่อง "การปฏิบัติงานนิเทศทางวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ตามการรับรู้ของตนเองและครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย 154 คน ครูภาษาไทย 402 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 35 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยปฏิบัติมากเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ ด้านหลักสูตร จุดประสงค์เนื้อหาและหนังสือเรียน กิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล และด้านความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ แต่เห็นว่าหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยปฏิบัติงานการนิเทศทางวิชาการด้านนี้น้อย แต่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยเห็นว่าตนเองปฏิบัติงานนิเทศทางวิชาการด้านนี้มาก

ชั้นทอง แสนอ้อม (2530: 38) ทำวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูภาษาไทย สังกัดกรมอาชีวศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีวศึกษามีความต้องการการนิเทศทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาวิชาและหนังสือเรียน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความก้าวหน้าทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูภาษาไทย ผลการวิจัยส่วนใหญ่สรุปได้ว่า ครูภาษาไทยได้รับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

บอบบี้ เกรย์ มาโลน (Bobby Gray Malone, 1971: 1233-A) ได้วิจัยเรื่อง "การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะ" โดยส่งแบบสอบถามซึ่งปรับปรุงจากแบบสอบถามของวอร์เนอร์ (Warner, 1966) ไปยังครูและอาจารย์ใหญ่ และได้รับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ใหญ่ 120 คน จากครู 394 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ใหญ่และครูโรงเรียนมัศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า

ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานนิเทศของอาจารย์ใหญ่มีความสำคัญมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ ของอาจารย์ใหญ่ และมีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่นิเทศโดยการเยี่ยมชั้นเรียนและจัดให้มีการประชุมอบรมน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งอาจารย์ใหญ่และครูเห็นว่า การอบรมครูประจำการและการปฏิบัติงานนิเทศอื่น ๆ เป็นวิธีการนิเทศที่ดีแล้ว และอาจารย์ใหญ่เห็นด้วยมากกว่าครู ในเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศทุก ๆ ด้านให้ประโยชน์และมีคุณค่า

แกรี เอ็ดเวิร์ด สมิธ (Gary Edward Smith, 1975: 2512 -A) ทำวิจัยเรื่อง "ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในเวอร์จิเนีย" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในด้านประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษาตามบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทในอุดมคติ โดยพิจารณาจากกิจกรรมการนิเทศที่คัดเลือกไว้ 23 กิจกรรม ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มจากครูโรงเรียนรัฐบาลในรัฐเวอร์จิเนีย ร้อยละ 1 จากจำนวนครูทั้งหมดในรัฐเวอร์จิเนีย ในปีคริสต์ศักราช 1973 และคริสต์ศักราช 1974 จำนวน 498 คน

ผลการวิจัยพบว่า ครูเห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานมากในด้านการบริหารและการประสานงาน ส่วนการให้การบริการหรือช่วยเหลือครู มีการปฏิบัติน้อย ตามอุดมคติแล้ว ครูต้องการให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานจริงทั้ง 23 กิจกรรมและปฏิบัติบ่อย ๆ ความเข้าใจในประสิทธิภาพในการนิเทศที่ปฏิบัติจริงและในอุดมคติของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูร้อยละ 75 มีความเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจของครูในการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ และอื่น ๆ ครูที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นอยู่ให้สอดคล้องกันทั้งในด้านการปฏิบัติจริงและในอุดมคติ และผลการเปรียบเทียบความเข้าใจของครูและศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแตกต่างกัน

ชาคีลา นัวร์โจฮาน คาริม (Shakila Noor Johan Karim, 1979: 7081-A) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ใช้ปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาอเมริกัน เพื่อใช้เป็นแบบอย่างสำหรับการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาปากีสถาน" วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือการศึกษากิจกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอเมริกัน เพื่อนำมาใช้เป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาปากีสถาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ เกี่ยวกับกิจกรรม

การนิเทศการศึกษา 30 กิจกรรม ตัวอย่างประชากรเป็นครูและศึกษานิเทศก์จำนวน 895 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าคอมที่มีค่าร้อยละ 50 หรือมากกว่า จะได้รับการพิจารณาให้เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ สมควรได้รับการแนะนำให้ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมการนิเทศที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ การเปิดหลักสูตรภาคฤดูร้อน การจัดประชุมครูภายในโรงเรียน การอบรมครู การส่งเสริมการอ่าน การจัดตั้งสมาคมวิชาชีพ การจัดประชุมปฏิบัติการ การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดตั้งห้องสมุดวิชาชีพ การจัดหลักสูตรอุดมศึกษาเพื่อให้ครูศึกษาต่อ การทัศนศึกษา การจัดอภิปราย การจัดทำคู่มือหลักสูตร และการบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า กิจกรรมเหล่านี้ควรได้รับการแนะนำและการทดลองในโรงเรียนมัธยมศึกษาปาสถาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน หลังจากที่มีการวางแผนอย่างรัดกุม เพื่อครูจะได้ทัศนคติที่ดี และได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ และการปฏิบัติการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพ นั้นควรมีการบริหาร การประสานงาน และการจัดการที่ดี ให้ความสะดวกและให้อิสระแก่ครู การนิเทศรายบุคคลจะเปิดโอกาสให้ครูได้ค้นคว้าและเข้าร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

โรเบิร์ต เจ เมนเจส และ จูดี เลวินสัน (Robert J. Menges & Judy Levinson, 1980: 25-30) ได้ทำวิจัยเรื่อง "วิธีการปรับปรุงการสอนที่มีประสิทธิภาพ" โดยจำแนกกิจกรรมออกเป็น 5 รูปแบบ คือ การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดสรรทุนอุดหนุน การประเมินผลการสอนและการสอนแบบจุลภาค พบว่า ผู้ที่ผ่านโปรแกรมการปรับปรุงการเรียนการสอนทำการสอนเป็นที่น่าพอใจ แต่ทั้งนี้คงคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น การยอมรับว่า การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นภารกิจที่จำเป็น วัตถุประสงค์ชัดเจน โอกาสที่เหมาะสม และการได้ลงมือปฏิบัติฝึกฝนอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

เชอร์ริล แอนน์ เกรเนต ซัลลิแวน (Cheryl Ann Cranade Sullivan, 1981: 3068-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบของงานของผู้นิเทศการศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ และใช้การสังเกตพร้อมกับจดบันทึกพฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศการศึกษา 6 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศการศึกษาไม่ได้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการเรียนการสอนอย่างเดียวนั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ข่าวสาร

แก่ครู ช่วยเหลือในการตัดสินใจของครู ไม่ใช่เป็นผู้ที่ตรวจตราคอยจับผิดครู และยังมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานของผู้นิเทศด้านอื่น ๆ ด้วย และควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูหลังจากที่ได้รับการนิเทศที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

โดโรธี แอล ทอทเทน (Dorothy L. Totton, 1983: 1287-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของครูประจำการ ในระดับมิดเดิลเกรด ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โดยรวบรวมข้อมูลจากครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 121 โรงเรียน ในรัฐอริโซน่า ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ความสามารถในการสอนที่สำคัญที่ต้องพัฒนาได้แก่ เรื่องเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอ็กตภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน วิธีการพัฒนาความสามารถ คือการสัมมนาคลินิก ประชุมปฏิบัติการ สังเกตการสอนโรงเรียนอื่น และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อจัดตามกลุ่มอายุแล้วพบว่า กลุ่มผู้มีอายุ 40 ปีลงมา เห็นว่า ความสามารถในการสอนที่สำคัญได้แก่ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอ็กตภาพ จิตวิทยาวัยรุ่นและการประเมินผลมาตรฐานนักเรียน

คิท ดวน แมคโมนาเกล (Keith Duane McMonagle, 1983: 2877-A) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้คำจำกัดความคำว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครูและศึกษานิเทศก์ และความพึงพอใจของครูในการนิเทศการศึกษา" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในการให้คำจำกัดความคำว่า "ประสิทธิภาพในการสอน" ของครูและศึกษานิเทศก์ และศึกษาความพึงพอใจของครูในการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นแบบสำรวจค่านิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน (ODETS) จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง การใช้ประสบการณ์เดิมของผู้สำรวจในฐานะนักการศึกษา และการสอบถามความคิดเห็นของครู อาจารย์ โนมหาวิทยาลัยพิทส์เบิร์ก แบบสอบถามมี 60 ข้อ ถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการสอน ประชากรคือครูในสถานศึกษาประจำอำเภอ 2 แห่ง และศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคำตอบของครูและศึกษานิเทศก์ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาคือ เครื่องมือประเมินผลการนิเทศการศึกษา (SPA) ของเคลมเวอร์ (Clever) ผลการวิจัยปรากฏว่า การให้คำจำกัดความ คำว่า ประสิทธิภาพในการสอนของครูและศึกษานิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูและศึกษานิเทศก์แต่ละคนให้คำจำกัดความเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน ครูส่วนใหญ่แสดงความต้องการในการพัฒนาระบบการนิเทศน้อยมาก และไม่มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศ

โคลแลน โคดี้ คิง (Collen Cody King, 1987: 2531-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษา ในรัฐนอร์ทคาร์โรไลนาที่ประเมิน โดยผู้อำนวยการทางการศึกษาและฝ่ายแผนงาน เพื่อศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูมัธยมศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากครู 289 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูมัธยมศึกษาคือ สมรรถภาพที่เกี่ยวกับการสอน ซึ่งได้แก่ การวางแผน การรายงาน การปฏิบัติ การแก้ไข และการประเมินผลงานของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งขนาดของโรงเรียน มีผลทำให้สมรรถภาพของครูในการปฏิบัติงานแตกต่างกันด้วย

จากงานวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่า งานด้านกานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ทั้ง ๆ ที่การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยปรับปรุง พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารและครูไม่สามารถจะนำกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแต่ละอย่างมาใช้ให้เกิดประโยชน์ งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจึงยังไม่เป็นที่แพร่หลายและยอมรับเท่าที่ควร ในด้านการนิเทศภายในของหมวดวิชาภาษาไทย ครูมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน ฉะนั้น เพื่อให้งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีระบบและมีความต่อเนื่อง จึงสมควรที่จะส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศ เพื่อนำไปใช้กับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้เหมาะสม อันจะส่งผลในการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นพลเมืองดีในการพัฒนาประเทศชาติ และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป